

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja Hyvinvointikuntayhtymä

Päätös, josta valitetaan

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, 18.02.2019, 19/0112/3

Asian aikaisempi käsittely

B on hakenut tyttärelleen *A:lle* vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaista kuljetuspalvelua kahdeksan lähikuntiin suuntautuvaa yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Hyvinvointikuntayhtymän sosiaalijaoston alainen viranhaltija on 28.3.2018 tekemällään päätöksellä hylännyt B:n hakemuksen. Päätöksen perusteluissa on muun ohella todettu, että A:ta ei ole pidettävä vammaispalvelulaissa tarkoitettulla tavalla vaikeavammaisena henkilönä. Hänellä ei voida katsoa olevan sellaista liikkumista rajoittavaa vammaa, jonka johdosta julkisten joukko-liikennevälineiden käyttäminen aiheuttaisi kohtuuttoman suuria vaikeuksia. A on toimintakykynsä puolesta kykenevä käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä yhdessä saattajan kanssa, jonka A hakemuksensa mukaan tarvitsee aina liikkueessaan kodin ulkopuolella. Julkisen liikenteen vaikea saatavuus ei ole peruste vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen järjestämiseksi.

Hyvinvointikuntayhtymän sosiaalijaosto on päätöksellään 23.5.2018 (§ 21) hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään kumonnut hyvinvointikuntayhtymän sosiaalijaoston päätöksen ja palauttanut asian sosiaalijaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat säännökset

Vammaispalvelulain 1 §:n mukaan tämän lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalveluasetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistystyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

Asetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Asiassa saatu selvitys

Valittaja on 20-vuotias nainen, jolla on asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan diagnosoitu diplegia spastica (alaraajapainotteinen CP-vamma) ja keski-vaikea kehitysvammaisuus. Hänen jalkoihinsa on laitettu raudat, jotka välillä painavat rasituksessa. Liikkumisen apuvälineenä valittajalla on käytössään kolmirataspyörä sekä talvella potkukelkka, joita käyttäen hän kykenee käymään ryhmäkodista lähimmässä kaupassa. Valittaja kykenee kävelemään ke-sällä noin 700 metriä ja talvella 500 metriä. Kävely sisällä onnistuu pääasiassa hyvin ja porraskävely onnistuu kaiteesta kiinni pitäen. Joukkoliikenteen käyttäminen ei onnistu, koska valittaja ei hahmota oikeaa pysäkkiä eikä autoa.

Valittaja on muuttanut vanhempiensa luota asumaan tukiasuntoon. Valittajaa koskevassa hakemuksessa on todettu, että valittaja tarvitsee kuljetuspalvelua viikonlopun kotimatkoja ja ystäväkerhotoimintaa varten. Oikaisuvaatimuksen mukaan valittaja on viisivuotiaan tasolla ja jopa allekin sen.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

Nyt ratkaistavana olevassa asiassa on kysymys siitä, onko valittajaa pidettävä vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa tarkoitettulla tavalla vaikeavammaisena henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka vammansa tai sairautensa takia ei voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Vaikeavammaisuutta arvioidaan aina erikseen suhteessa haettavaan palveluun ja samassa yhteydessä on arvioitava henkilön välttämätön tarve haettuun palveluun nähden. Harkittaessa sitä, onko henkilö vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaikeavammainen henkilö, ratkaisua ei voida tehdä pelkästään henkilön fyysisten ominaisuuksien perusteella. Erityiset liikumisvaikeudet saattavat johtua myös henkilön psyykkisistä vaikeuksista ja myös psyykkinen vamma tai sairaus voi olla sellainen, että henkilö ei voi käyttää joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Vammaispalvelulain ja sen nojalla annetussa asetuksessa ei ole kuljetuspalvelun saamisen edellytykseksi säädetty, että henkilön tulisi pystyä suoriutumaan omatoimisesti ilman toisen henkilön apua tavanomaiseen elämään kuuluvasta liikkumisesta ja muista tavanomaisista elämän toiminnoista.

Asiassa saadun selvityksen perusteella valittajalla on vammansa vuoksi vaikeuksia liikkumisessa ja hän ei kehitystasonsa vuoksi pysty hahmottamaan julkisen liikenteen toimintaperiaatteita. Valittaja ei siten vammansa vuoksi pysty käyttämään julkista liikennettä. Valittaja on kuljetuspalveluhakemuksen perusteena tuonut esiin virkistykseen liittyviä kuljetustarpeita. Edellä lausuttu huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että valittajaa on sairauksiensa ja vammansa perusteella pidettävä kuljetuspalveluja järjestettäessä vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, joka tarvitsee vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kuljetuspalveluja niihin liittyvine saattajapalveluineen suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Näin ollen sosiaalijaosto ei ole voinut hylätä hakemusta esittämillään perusteilla ja sosiaalijaoston päätös on kumottava ja asia palautettava jaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Hyvinvointikuntayhtymä on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja sosiaalijaoston päätös saatetaan voimaan.

Vaatimusten tueksi on esitetty muun ohella seuraavaa:

A:lla on keskivaikea älyllinen kehitysvammaisuus ja alaraajapainotteinen CP-vamma. Jalkoihin hänelle on asetettu raudat, jotka voivat toisinaan painaa rasiuksessa. Liikkumisen apuvälineenä hän käyttää kolmirataspyörää ja talvella potkukelkkaa. A pystyy kävelemään kesällä noin 700 metriä ja talvella 500 metriä. Kävely sisällä onnistuu pääasiassa hyvin ja porraskävely onnistuu kaiteesta kiinni pitäen. Hän tarvitsee aina saattajan kodin ulkopuolella liikkueessaan.

A asuu ryhmätukiasunnossa. Hän tarvitsee keskivaikeasta kehitysvammaisuudesta johtuen muistutusta, ohjausta ja apua tavanomaisiin arjen toimintoihin, joihin hän saa apua palvelukodin henkilökunnalta.

A tarvitsee aina saattajan liikkueessaan kodin ulkopuolella, joten kuljetuspalvelu ei edistä hänen itsenäistä ja omatoimista suoriutumistaan jokapäiväisissä elämäntoiminnoissa tai virkistäytymisessä. Hänellä ei ole kohtuuttomia vaikeuksia käyttää saattajan kanssa joukkoliikennevälineitä. Hänellä ei ole psyykkisiä oireita tai fyysisiä esteitä, jotka estäisivät joukkoliikenteessä mat-

kustamisen. A on vaikeavammainen henkilö keskivaikean älyllisen kehitysvammansa osalta, mutta liikkumisen osalta häntä ei voida pitää vammaispalvelulain tarkoittamana vaikeavammaisena, jolla on oikeus kuljetuspalveluun. Hän ei välttämättä tarvitse kuljetuspalvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista ja virkistystoiminnoista.

A:n puolesta B on antanut selityksen, jossa on vaadittu valituksen hylkäämistä ja esitetty muun ohella seuraavaa:

A asuu kehitysvammaisille tarkoitettussa asumispalveluyksikössä, jossa usealla asukkaalla on yhteinen osa-aikainen avustaja, jolla ei ole mahdollisuutta lähteä asukkaiden saattajaksi. A ei siten saa saattajaa julkisilla joukkoliikennevälineillä liikkumiseen. Hän ei pysty kulkemaan niillä yksin kehitysvammansa, hitaan kulkemisensa ja yliaktiivisen virtsarakkonsa vuoksi. Yksin liikkumista vaikeuttavat myös A:n hahmotuskyky, ymmärtäminen sekä kellonaikojen tiedostaminen.

A on nuori aikuinen, ja hänen tulisi saada elää, toimia ja harrastaa tasavertaisena ihmisenä muiden kanssa. Kuljetuspalvelu olisi myös hänen itsenäistymisensä kannalta tärkeää. A:lle on myönnettävä vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu.

Hyvinvointikuntayhtymä on antanut vastaselityksen. Selityksen mukaan A:lla ei ole mahdollisuutta saada avustajaa saattajaksi asumisyksikön ulkopuolella liikkumiseen. Kuitenkin edellytys A:n poistumiseksi asumisyksiköstä on se, että toinen henkilö huolehtii aina hänen ohjauksestaan ja huolenpidostaan. Näin ollen kuljetuspalvelulla ei edistetä hänen itsenäistä ja omatoimista suoriutumistaan kodin ulkopuolella.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Eija Siitari
oikeusneuvos

Outi Suviranta
oikeusneuvos

Janne Aer
oikeusneuvos

Petri Helander (t)
oikeusneuvos

Toomas Kotkas
oikeusneuvos

Johanna Haapala-Mrena
Asian esittelijä, oikeussihteeri

Jakelu

Päätös
Jäljennös

Hyvinvointikuntayhtymä, oikeudenkäyntimaksu 510 euroa
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
A:n puolesta B